

V Bruseli 28. apríla 2023
(OR. en)

Medziinštitucionálny spis:
2023/0133(COD)

8900/23
ADD 4

PI 57
COMPET 386
MI 354
IND 208
IA 90
CODEC 750
RC 11

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	27. apríla 2023
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	SWD(2023) 125 final
Predmet:	PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE ZHRNUTIE SPRÁVY O POSÚDENÍ VPLYVU Sprievodný dokument k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o patentoch nevyhnutných pre normy, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2017/1001

Delegáciám v prílohe zasielame dokument SWD(2023) 125 final.

Príloha: SWD(2023) 125 final

V Bruseli 27. 4. 2023
SWD(2023) 125 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE
ZHRNUTIE SPRÁVY O POSÚDENÍ VPLYVU

[\[...\]](#)

Sprievodný dokument

k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady
o patentoch nevyhnutných pre normy, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2017/1001

{COM(2023) 232 final} - {SEC(2023) 174 final} - {SWD(2023) 123 final} -
{SWD(2023) 124 final}

Súhrnný prehľad
Posúdenie vplyvu týkajúce sa návrhu nariadenia na vytvorenie registra patentov nevyhnutných pre normy, systému hodnotenia nevyhnutnosti patentov, mechanizmu riešenia sporov za spravodlivých, primeraných a nediskriminačných podmienok a postupu na <i>ex ante</i> určenie súhrnného licenčného poplatku za normu.
A. Potreba konať
Prečo? Aký problém sa rieši?
Patenty nevyhnutné pre normy sú patenty, ktoré chránia technológiu potrebnú na splnenie priemyselnej normy. Takýmito normami sú napríklad komunikačné normy (napr. 3G, 4G, 5G, WiFi, NFC), normy kompresie a dekompresie audio/video súborov (MPEG, HEVC), ako aj normalizované technológie na ukladanie a výmenu údajov (CD a DVD), formáty fotografií (JPEG) a domáca audio/video interoperabilita (HAVI). V praxi sa mnohé komunikačné normy týkajú všetkých hybridných zariadení vrátane telefónov, inteligentných televízorov, prepojených automobilov, inteligentných meradiel a mobilných platobných terminálov, pričom v širokej škále výrobkov sa používajú aj iné normy. Uplatniteľnosť patentov nevyhnutných pre normy, ktoré sa vzťahujú na všetky tieto normy (najmä v oblasti komunikácie), sa zvýši spolu s nárastom popularity „internetu vecí“, ako aj mnohými iniciatívami zameranými na zelenú transformáciu (napr. šetrenie energie). Patenty nevyhnutné pre normy sú „nevyhnutné“ v tom zmysle, že patentovaný vynález sa musí používať (uplatňovať) vo výrobkoch, aby boli v súlade s technickou normou. V dôsledku toho má vlastník patentu nevyhnutného pre normu výsadnú trhovú silu oproti používateľom normalizovanej technológie, keďže neexistuje žiadna alternatíva k používaniu týchto ich patentov. Hoci v prípade niektorých funkcií (napr. video) môžu existovať rôzne normy, pri určitých všeobecne používaných normách (najmä mobilnom pripojení ako 4G a 5G) neexistuje žiadna alternatíva. V záujme obmedzenia či prevencie zneužívania tejto sily organizácia stanovujúca normy, ktorej sú spoločnosti členmi a ktorej oznamujú svoje patenty nevyhnutné pre normy, od nich vyžaduje, aby sa zaviazali udeľovať licencie na tieto svoje patenty používateľom za spravodlivých, primeraných a nediskriminačných podmienok. Okrem tohto všeobecného záväzku neexistujú žiadne právne predpisy EÚ, ktoré by osobitne upravovali udeľovanie licencií na patenty nevyhnutné pre normy. Počas prípravy tejto iniciatívy Komisia zhromaždila značné množstvo dôkazov od zainteresovaných strán vrátane MSP, z ktorých vyplynulo, že postup udeľovania licencií na patenty nevyhnutné pre normy nie je efektívny a vyžaduje si väčšiu transparentnosť a štruktúrovanosť. Na problémy súvisiace s udeľovaním licencií na patenty nevyhnutné pre normy sú takisto pravidelne upozorňované orgány na ochranu hospodárskej súťaže vrátane Generálneho riaditeľstva Európskej komisie pre hospodársku súťaž. Vysoké transakčné náklady na udeľovanie licencií a neistota v súvislosti so zaťažením licenčnými poplatkami za patenty nevyhnutné pre normy sú jednými z kľúčových otázok, ktoré vyvolávajú obavy. Vzhľadom na nedostatočné informácie používateľa nedokážu posúdiť svoju závislosť od patentov nevyhnutných pre normy v dostatočnom predstihu na to, aby zohľadnili licenčné náklady pri plánovaní svojho obchodovania s výrobkami. Na druhej strane sa vlastníci patentov nevyhnutných pre normy sťažujú na dlhé a nákladné rokovania, a to najmä s veľkými používateľmi. Konkrétnejšie boli identifikované tieto príčiny uvedených problémov: Po prvé sú dostupné len obmedzené informácie o tom, kto vlastní patenty nevyhnutné pre normy, a nie je isté, či všetky patenty, v prípade ktorých sa žiada udelenie licencie, sú skutočne potrebné (nevyhnutné) na uplatnenie normy. Po druhé je dostupných veľmi málo informácií o licenčných poplatkoch za

patenty nevyhnutné pre normy (spravodlivý, primeraný a nediskriminačný licenčný poplatok), takže používatelia s malými alebo so žiadnymi odbornými znalosťami alebo zdrojmi nemôžu posúdiť primeranosť požiadaviek vlastníka patentu nevyhnutného pre normu na licenčný poplatok. Napokon môžu byť spory týkajúce sa udelenia licencie časovo a nákladovo náročné. Preto samotná hrozba súdneho príkazu na zdržanie sa konania (ktorý vedie k pozastaveniu výroby výrobkov údajne porušujúcich patentové práva) a pravdepodobnosť dlhého a nákladného súdneho konania môžu vytvoriť inkluzívny tlak na používateľov, najmä MSP, aby súhlasili s licenciou za sadzby, ktoré nemusia byť spravodlivé, primerané a nediskriminačné. V prípade vlastníkov patentov nevyhnutných pre normy riešenie sporov na súdoch takisto znamená využitie značného množstva zdrojov, a najmä času, počas ktorého nedostávajú príjmy z licenčných poplatkov.

Trh príjmov z licencií je značný. V roku 2015 sa jeho výška celosvetovo odhadovala približne na 18 miliárd USD len za normy týkajúce sa mobilných telefónov. Za predpokladu, že spoločnosti z EÚ platia pomerný podiel na HDP EÚ, používatelia z EÚ každoročne zaplatia približne aspoň 3 miliardy EUR licenčných poplatkov. Na celom svete je približne 261 aktívnych poskytovateľov licencií na patenty nevyhnutné pre normy, pričom 31 má sídlo v EÚ (kľúčovými hráčmi sú Nokia, Ericsson, Phillips a Siemens), ktorí vlastnia približne 15 % celosvetových patentov nevyhnutných pre normy. Počet potenciálnych používateľov v EÚ sa odhaduje na 3 800.

Čo sa od tejto iniciatívy očakáva?

Cieľom tejto iniciatívy je: i) zabezpečiť, aby koncoví používatelia vrátane malých podnikov a spotrebiteľov v EÚ mali prospech z výrobkov založených na najnovších normalizovaných technológiách za primerané ceny; ii) vytvoriť z EÚ atraktívne miesto pre inovácie a vývoj noriem (a to aj pre celosvetových účastníkov) a iii) zabezpečiť, aby vlastníci aj používatelia patentov nevyhnutných pre normy z EÚ uskutočňovali inovácie v EÚ, vyrábali a predávali výrobky v EÚ a aby boli konkurencieschopní na svetových trhoch mimo EÚ.

Na dosiahnutie tohto výsledku je cieľom iniciatívy uľahčiť rokovania o licenciách na patenty nevyhnutné pre normy a znížiť transakčné náklady tak pre vlastníkov, ako aj používateľov týchto patentov i) poskytnutím jasnejších informácií o tom, kto vlastní patenty nevyhnutné pre normy a ktoré patenty sú skutočne nevyhnutné; ii) poskytnutím jasnejších informácií týkajúcich sa spravodlivých, primeraných a nediskriminačných licenčných poplatkov a iných podmienok a iii) uľahčením riešenia sporov týkajúcich sa patentov nevyhnutných pre normy.

Aká je pridaná hodnota opatrení na úrovni EÚ?

Očakáva sa, že opatrenia na úrovni EÚ ušetria náklady pre zainteresované strany, t. j. vlastníkov a používateľov patentov nevyhnutných pre normy, ako aj pre členské štáty. Napríklad by existoval jeden register patentov nevyhnutných pre normy, jedna kontrola nevyhnutnosti za každú patentovú skupinu, jedna spoločná metodika takýchto kontrol a zjednodušený a transparentný zmierovací postup na stanovenie spravodlivých, primeraných a nediskriminačných podmienok. Vlastníci a používatelia patentov nevyhnutných pre normy by nemuseli znášať rovnaké náklady v každom členskom štáte EÚ, ako by to bolo v prípade riešení na vnútroštátnej úrovni, najmä v situácii, keď je väčšina noriem regionálna alebo celosvetová.

B. Riešenia

Aké legislatívne a nelegislatívne možnosti politiky sa zvažovali? Je niektorá z možností uprednostňovaná? Prečo?

Možnosti politiky boli vytvorené prírastkovou metódou, pričom v každej z nich sú oproti predchádzajúcej možnosti doplnené nové prvky.

- Možnosť č. 0: **Bez zmeny politiky.**

- Možnosť č. 1: **Dobrovoľné usmernenia.** Vypracujú sa nezáväzné usmernenia týkajúce sa udeľovania licencií na patenty nevyhnutné pre normy. Kompetenčné centrum pre patenty nevyhnutné pre normy vytvorené v rámci úradu EUIPO¹ by poskytovalo bezplatné poradenstvo pre MSP v súvislosti s rokovaniami o licenciách (vrátane odbornej prípravy) a monitorovalo trh s týmito patentmi, uskutočňovalo štúdie o udeľovaní licencií na patenty nevyhnutné pre normy a podporovalo alternatívne riešenie sporov.
- Možnosť č. 2: **Register patentov nevyhnutných pre normy s kontrolami nevyhnutnosti.** Vlastníci patentov nevyhnutných pre normy, ktorí by chceli udeliť licenciu na svoje patenty za licenčný poplatok a vymáhať ich v EÚ, by ich museli zaregistrovať v registri patentov nevyhnutných pre normy. V záujme kontroly kvality registra by nezávislý hodnotiteľ vykonával kontroly nevyhnutnosti podľa metodiky, ktorú určí Komisia na úrovni EÚ, a systému spravovaného úradom EUIPO. Čiastkovými možnosťami sú i) kontrola všetkých registrovaných patentov alebo ii) kontrola malého počtu patentov predbežne vybraných vlastníckmi/používateľmi patentov nevyhnutných pre normy a náhodnej vzorky patentov zaregistrovaných každým vlastníkom patentu.
- Možnosť č. 3: **Register patentov nevyhnutných pre normy s kontrolami nevyhnutnosti a so zmierovacím postupom.** Pred začatím súdneho sporu by strany sporu týkajúceho sa udelenia licencie na patent nevyhnutný pre normu museli prejsť povinným zmierovacím postupom (s určitými výnimkami). Nezávislý zmierovateľ by sa snažil pomôcť stranám dosiahnuť vzájomne prijateľné podmienky udelenia licencie. Na konci procesu zmierovateľ vydá nezáväznú správu s odporúčaniami týkajúcimi sa spravodlivej, primeranej a nediskriminačnej sadzby (s dôvernou a nedôvernou časťou).
- Možnosť č. 4: **Súhrnný licenčný poplatok za patenty nevyhnutné pre normy.** Stanovili by sa postupy na určenie súhrnného licenčného poplatku (t. j. celkovej maximálnej ceny) za používanie normy pred jej uverejnením alebo krátko po ňom. Od vlastníkov patentov nevyhnutných pre normy by sa očakávalo, že sa dohodnú na takýchto licenčných poplatkoch (prípadne s pomocou nezávislého sprostredkovateľa z kompetenčného centra). Okrem toho by tak používatelia, ako aj vlastníci patentov nevyhnutných pre normy mohli požiadať o znalecký posudok súhrnného licenčného poplatku, v rámci ktorého by mohli predložiť svoje stanoviská všetky zainteresované strany. Napokon by sa súhrnný licenčný poplatok mohol určiť počas zmierovacieho postupu. Tento súhrnný licenčný poplatok by nebol záväzný a bol by uverejnený v registri patentov nevyhnutných pre normy.
- Možnosť č. 5: **Klíringový ústav pre patenty nevyhnutné pre normy.** Zriadenie jednotného kontaktného miesta pre používateľov na získanie licencií na patenty nevyhnutné pre normy vložением súhrnného licenčného poplatku do kompetenčného centra. Vlastníci patentov nevyhnutných pre normy by mali informovať centrum o tom, ako medzi nich rozdeliť súhrnný licenčný poplatok, bez čoho by nemohli vyberať svoje licenčné poplatky. Mali by takisto podpísať licenčné zmluvy s každým používateľom, ktorý by poskytol vklad. Všetky licenčné poplatky, ktoré vlastníci patentov nevyhnutných pre normy nevyberú do jedného roka od poskytnutia vkladu, by sa vrátili používateľom.

V prípade všetkých možností by kompetenčné centrum účtovalo poplatky za náklady na svoje činnosti, ako aj na činnosti zúčastnených externých odborníkov (hodnotiteľov nevyhnutnosti a zmierovateľov).

¹ Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo.

Kto podporuje ktorú možnosť?

Uvedené možnosti boli vytvorené po rozsiahlej analýze existujúcej literatúry vrátane príspevku expertnej skupiny pre patenty nevyhnutné pre normy a daného odvetvia počas série webinárov. Prediskutovali sa s odborníkmi z praxe s príslušnými skúsenosťami. Väčšina možností sa dá prirovnať k návrhom od expertnej skupiny pre patenty nevyhnutné pre normy, ktoré získali značnú podporu od jej členov. Počas verejnej konzultácie bola navyše vyjadrená značná podpora pre viac verejných informácií o patentoch nevyhnutných pre normy a o spravodlivých, primeraných a nediskriminačných licenčných poplatkoch vrátane súhrnných licenčných poplatkov (najmä od používateľov týchto patentov). Približne 53 % respondentov považovalo za užitočné rozhodcovské konanie a približne 35 % považovalo za užitočnú mediáciu. Respondenti poznamenali, že tieto nástroje sa nevyužívajú v dostatočnej miere, najmä preto, že sú dôverné. Nedostatkami existujúcich mechanizmov sa zaoberá navrhovaný zmierovací postup (stanovenie spravodlivých, primeraných a nediskriminačných podmienok). Predovšetkým MSP poukázali na nedostatok zdrojov na rokovania s vlastníkami patentov nevyhnutných pre normy, čo naznačuje ich podporu pre všetky opatrenia znižujúce ich transakčné náklady.

C. Vplyvy uprednostňovanej možnosti

Aké sú výhody uprednostňovanej možnosti (prípadne hlavných možností, ak sa žiadna konkrétna možnosť neuprednostňuje)?

Uprednostňovanou možnosťou je možnosť č. 4. Touto možnosťou sa znižuje informačná asymetria medzi vlastníkom a používateľom patentu nevyhnutného pre normu tým, že sa používateľom poskytnú informácie o tom, kto sú príslušní vlastníci patentov nevyhnutných pre normy, koľko patentov zapísali do registra a aká je ich miera nevyhnutnosti (odvodená z reprezentatívnej náhodnej vzorky všetkých registrovaných patentov) a aké sú potenciálne (alebo maximálne) celkové náklady na používanie normalizovanej technológie (súhrnný licenčný poplatok). Povinným predsúdny zmierovacím postupom sa pravdepodobne znížia náklady na urovnávanie sporov týkajúcich sa patentov nevyhnutných pre normy približne na 1/8, pričom obojstranným pomôže dosiahnuť dohodu zmierovateľ. Kompetenčné centrum bude poskytovať objektívne informácie, usmernenia a podporu pre MSP v súvislosti s patentmi nevyhnutnými pre normy a udeľovaním licencií na tieto patenty. Prínosy a náklady sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 1: Priemerné približné ročné náklady a prínosy uprednostňovanej možnosti podľa dotknutých strán a miesta (v miliónoch EUR).

		V EÚ	Mimo EÚ	Spolu
Používatelia patentov	náklady	-0,77	-0,77	-1,5
	prínosy	12,89	13,03	25,9
	netto	12,11	12,26*	24,4
Majitelia patentov	náklady	-8,13	-46,04	-54,2
	prínosy	3,79	21,50	25,3
	netto	-4,33	-24,54	-28,9
Medzisúčet (čistý vplyv na používateľov a majiteľov)		7,8	-12,3	-4,5
Prínos pre EPÚ/NPÚ		29,0		29,0
Čistý prínos spolu		36,8	-12,3	24,5

* Týka sa používateľov mimo EÚ s dcérskymi spoločnosťami v EÚ.

Poznámka: Čísla sú zaokrúhlené, čo môže mať vplyv na celkové sumy.

Aké sú náklady na uprednostňovanú možnosť (prípadne na hlavné možnosti, ak sa žiadna konkrétna možnosť neuprednostňuje)?
Väčšinu nákladov na uprednostňovanú možnosť by znášali majitelia patentov nevyhnutných pre normy, a to prevažne z krajín mimo EÚ. Tieto náklady pozostávajú najmä z registračného poplatku za patent nevyhnutný pre normu a odmeny pre hodnotiteľov nevyhnutnosti. Okrem toho existujú neisté náklady v dôsledku nepriamych účinkov tejto možnosti, ktoré by mohli ovplyvniť patentovú činnosť, a tak zvýšiť náklady na správu patentov.
Aký bude vplyv na podniky, MSP a mikropodniky?
Medzi vlastníkmi patentov nevyhnutných pre normy so sídlom v EÚ je pomerne málo MSP (menej ako desať). Vlastníkom patentov nevyhnutných pre normy, ktorými sú MSP, v súčasnosti chýbajú zdroje na efektívne udeľovanie licencií na svoje patenty. Register by poskytol zviditeľnenie a pozitívne posúdenie ich portfólií patentov nevyhnutných pre normy, súhrnný licenčný poplatok by pomohol odôvodniť ich požiadavky na licenčné poplatky a postup stanovenia spravodlivých, primeraných a nediskriminačných podmienok (zmierovací postup) by im poskytol príležitosť požiadať o udelenie licencie bez toho, aby vstúpili do nákladného súdneho sporu (pozri vysvetlenie v kroku 3). Pre vlastníkov patentov nevyhnutných pre normy, ktorými sú MSP, by zároveň boli prínosom nižšie poplatky. Približne 85 % z identifikovaných 3 800 potenciálnych používateľov patentov nevyhnutných pre normy sú MSP. Inovačné MSP už vytvárajú viaceré aplikácie využívajúce normy napr. pre mobilné telefóny, Wi-Fi a NFC. Pre takéto MSP je preto relevantná otázka, ako získať licenciu na tieto technológie. Touto iniciatívou sa riešia významné problémy, s ktorými sa MSP stretávajú počas rokovaní o patentoch nevyhnutných pre normy alebo počas obchodného plánovania, napr. pokiaľ ide o veľkosť portfólií patentov nevyhnutných pre normy, súhrnný licenčný poplatok a stanovenie spravodlivých, primeraných a nediskriminačných podmienok. Okrem toho iniciatíva ponúka používateľom, ktorými sú MSP, znížené poplatky za využívanie služieb kompetenčného centra a bezplatné poradenstvo o patentoch nevyhnutných pre normy.
Očakávajú sa významné vplyvy na štátne rozpočty a verejnú správu?
Nie. Plánovaný systém bude financovaný z poplatkov vyberaných úradom EUIPO za registráciu, kontroly nevyhnutnosti, prístup k jeho zdrojom a zmierovací postup.
Očakávajú sa iné významné vplyvy?
Žiadne ďalšie významné vplyvy sa neočakávajú.
D. Nadväzné opatrenia
Kedy sa táto politika preskúma?
Prvé hodnotenie by sa malo uskutočniť päť rokov po nadobudnutí účinnosti nariadenia.